

Av Kazaları

Mehmet Emin Bora *

Çevre ve Orman Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan protokol çerçevesinde Milli Parklar ve Av- Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'ne bağlı Ankara Başmühendisliği'nce düzenlenen avcı eğitimlerine, öğretmen sıfatı ile katılma şansı buldum. Kursiyer avcılarla yapmış olduğum sohbetlerde söz dönüp dolaşır "avcılıkla ilgili önemli bilgilere" geliyordu. Özellikle aktarılanların içinde, evde güvenli silah saklama yöntemleri, silah taşıma ve silah kullanma sırasında yaşanan av kazaları dikkat çekici boyuttaydı.

Ben de bu olayları bizzat yaşayan avcılarla ilk kez karşılaştığımda, onların iznini alarak hem resimlerini çektim, hem de kısa öykülerini notlarımın arasına aldım. Dolayısıyla yıllardır yaşadığımız ama içeriği kayıtlara geçmemiş, kâğıtlara dökülmemiş "av kazaları"na ilişkin bir arşiv ortaya çıktı. Gittiğim hemen her kursta saçma ile yaralanmış bir veya birkaç avcıyı görmek beni hem şaşırttı hem de fazlasıyla üzdü. Av sırasında parmaklarını kaybeden avcı kardeşlerimin anlattıkları, gerçekten üzücü ve düşündürücü öykülerdi.

Başlarından kaza geçen, ağır yaralanmalara, hatta ölümlü sonuç doğuran av kazalarına şahit olan avcıların olay anını anımsamaktan ötürü yüzlerinin sarardığına ve ciddi ölçüde sarsıldıklarına şahit oldum. Hele hele beş dakika önce beraber yemek yedikleri arkadaşlarının ölüm anına tanık olmak hiç de kolay olamasa gerek diye düşünüyorum.

Örneğin, bir ders sırasında "gerektiği kadar güvenlik önlemi almazsanız başınıza şunlar gelebilir" diye anlatmaya, canlandırmaya çalıştığım bir öykü sırasında ders esnasında sınıfı terk eden bir avcıyı üzümlere gördüm. Ders bitiminde bu avcının yakın arkadaşları yanıma gelerek, iki çocuğunun tıpkı benim örneklediğim şekilde kaza geçirdiğini, dolayısı ile olayı hatırlamaktan dolayı stres altında dersi terk etmek mecburiyetinde kaldığını, anlattılar.

Bu örnek gibi pek çok anım var. Kanaatim odur ki Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana eğer ülkemizde otopsi geleneği yerleşmiş olsaydı, silahla yaralanmalardan dolayı yaşanan her türlü av kazasını kayıt altına almış olsaydık inanılmaz boyutta ve son derece

---

* Mehmet Emin Bora, Avcı Eğitim ve Yaban Hayvanı Üretme Vakfı Kurucu Üyesi, Ankara.

vahim bir tablo ile karşılaşacaktık. İşin en üzücü yani ise bu kazaların verilecek kısa bir eğitim ile önlenilebileceği gerçeğidir.

Şimdi sadece, “zararın neresinden dönsek kârdır” dedikten sonra kaza sonucu hayatlarını kaybeden avcı arkadaşlarımıza Tanrıdan rahmet, yakınlarına başsağlığı, yaralananlara da geçmiş olsun diyebiliyoruz. Aşağıda kısa öykülerini anlattığım av kazalarının hepsi gerçektir. Dilerim ki avcı eğitiminin yaygınlaşmasıyla kazalarda ciddi azalmalar olur.

Hidayet Yiğit

1975 yılında Beypazarı'na bağlı Gönenbayırı'nda ava giden Hidayet Yiğit bir gece evvel kendi doldurduğu av fişeğinde kullandığı kapsülü mantar tabancasının patlayıcısı ile doldurduğunu söylüyor.

O tarihlerde kapsül bulmak başlı başına bir sorundu. Avcılar, bu darboğaz aşmak için işe, önce kullanılmış kapsülün tablasındaki iğne göçüğünü düzeltmek ile başlıyorlardı. Bir çivinin başını kapsüle sokuyorlar ve küçük çekiç darbeleri ile bir kere iğne düşmüş (patlamış) tablayı düzeltiyorlardı. Daha sonra mantar tabancasının mantarları içindeki patlayıcı maddeyi ıslatarak çıkarıyor ve bunu kapsülün içine yerleştiriyorlardı. Kibrit başlarını bile aynı yöntem ile yerleştirenlere rastlardık. Bu kapsüller bir süre kurumaya bırakılır, daha sonra da bununla av fişeği doldurulurdu. Bu yüzden pek çok avcının ağır şekilde yaralandığını biliyorum.

Yaşanan bu olayda aynı yöntem kullanılmış. Arkadaşımızın bizlere anlattığı öyküde, namlu içinde tapa kaldığı yönünde ikinci bir olasılık var. Bu, tam anlamıyla patlamamış bir doludan kaynaklanacağı gibi, asıl sebep büyük bir olasılıkla kötü kapsül olabilir. Avcularımıza ne yazık ki o tarihlerde patlayıcıların farklı şekillerde veya farklı amaçlara göre imal edildiğini anlatabilecek bir yaygın eğitim sistemimiz yoktu.

Bahri Yorulmaz

1962 veya 1963 yılında Yozgat'a bağlı Şefaati kazasının Türdüler köyünde ava gittiğini anlatan Bahri Yorulmaz o tarihlerde kullandığı silahın namlusunun karıncalı olduğunu söylüyordu.

Bahri Yorulmaz ile Kırıkkale'de verilen bir avcılık kursunda tanıştığımı hatırlıyorum. Ders esnasında uzunca bir zaman sessiz kalan arkadaşım, karıncalı namluların yaratabileceği sorunları anlatırken aniden ayağa kalkarak “Hoca doğru söylüyor işte elim” diyerek elini havaya kaldırarak sınıftaki arkadaşlarına göstermişti. Üzülerek söyleyebilirim ki hâlâ karıncalı namluların daha iyi olduğu (yakıcı!) yönündeki inancı tam anlamı ile kırabilmiş değiliz. Verilen eğitimin kırsal alanlara doğru hızla yaygınlaşması gerektiği kanısındayım.

Mustafa Ünlü

Mustafa Ünlü'nün Beypazarı'nda başından geçen öyküsünün diğerlerinden pek de farkı yok. Bir gece önce dikkatsizce doldurulan fişeğe 2 ölçek barut konunca ortaya çıkan sonuç son derece üzücü oluyor.

Haydar Araç

Barut hakkı (Gram cinsinden ölçülen barut miktarı) gereğinden fazla olunca, ortaya telafisi imkânsız sonuçlar çıkıyor. Haydar Araç'ın başına gelen dikkatsizliğin ve ihmalin bir sonucudur.

Bahri Mert

1996 yılında unutkanlık neticesinde iki kere barut konulduğu için tüfek Bahri Mert'in elinde patlıyor.

Satılmış Gökçe

Çayırhan'a bağlı Davutoğlan köyünde yaşayan Satılmış Gökçe'nin yaşadığı sorun dolma tüfekten kaynaklanıyor. Çok uzun bir zaman (7-8 ay gibi) duvarda asılı duran dolu bir tüfekte ava gittiğini anlatan arkadaşımız duvardaki nemin, doluyu etkilediği kanaatini taşıyor. Birkaç kere horozu düşürdüğünü, daha sonra gök gürlemesi gibi bir ses çıktığını söyleyen arkadaşımız silahın da iki parça olduğunu anlatıyor.

Duvarda çok uzun süre önce doldurulan silahın kimin tarafından doldurulduğunu bilmediği için barut hakkı da bilinmiyor. Özellikle eski silahlarda barut (kara barut kullanılan silahlarda) ölçüsü kaçarsa istenilmeyen sonuçlar her an doğabilir. Hele hele bu tür av tüfeklerinde dumansız barut kullanılırsa facia, kaçınılmaz son olur.

Şahin Bozkurt

1990 yılının 12'nci ayında Mihaliççık'a bağlı Gürleyik köyünde tavşan avına gittiklerini anlatan Şahin Bozkurt, av sonrası arkadaşları ile beraber yemek yediklerini, yemekten sonra ayağa kalkıp öndeki arkadaşının birkaç adım gerisinden yürüdüğünü, o sırada tüfeğini de kayışla omzunda taşıdığını söylüyor.

Öndeki arkadaşının da silahının namlusu arkaya dönük vaziyette, omuz üstünde taşıdığını söyleyen Bozkurt silahın bir anda patladığını, namludan çıkan saçmaların yaklaşık 2 m mesafeden kolunda asılı olan kendi silahının namlusunu eğerek koluna soktuğunu anlatıyor.

Kaza anında anayola 3 km bir uzaklıkta olduklarını, o an için kan kaybı korkusundan ölebileceği ihtimalinin olduğunu anlatırken bu sahneyi yeniden yaşarcasına stres altına giriyor.

“Bekiştir Etini... İki De Ben Yolluyom!”

Kırıkkale’de dinlediğim bu öykü tam anlamı ile bir kara mizah örneği...

Berberce ava giden P.E. ile O.A. av sırasında birbirlerine takılmak sureti ile şakanın tadını kaçırınca birbirlerine silah doğrultuyorlar. Western filmlerindeki gibi hasmının yüzüne karanlık, karanlık bakan avcılar temkinli adımlarla geri, geri yürüyerek birbirlerinden uzaklaşıyor. O. A. “Önceleri şaka yapıyor sandım. Baktım ki gerçekten sıkacak (!) hemen kafamı öne eğdim ama sıkıldı... Artık iş işten geçmişti... Hemen ben de belimden iki fişek çıkardım ve ‘Bekiştir etini P. E... iki de ben yolluyom’ dedim ve ben de sıkıldım” diyor. Sonra ne oldu diye sorduğumda “Yıkıldı gobel” diyor. Görevin (!) başarı ile sonuçlandığını şimdilerde gülererek anlatan O. A. silahla şaka olmaması gerçeğini yaşayarak öğrenmiş.

Uzun yıllar önce yaşanan bu olaydan, kendi payına düşeni hâlâ başının üstünde kötü bir anının tek tanığı olarak muhafaza ediyor. Yaşanan bu olayı olsa olsa psikiyatrlar yorumlayabilir.

“Her silahın dolu olduğu” hiçbir zaman unutulmamalıdır.

İsmail Eskiduman

Bu arkadaşımın öyküsü de son derece çarpıcı ve sıra dışı. Arkadaşı ile Ankara, Ulus mevkiindeki bir av bayiine giden İsmail Eskiduman satıcının kendisine “yeni otomatik tüfekler geldi ilgilenir misiniz?” şeklindeki teklifi üzerine, ambalajından kendi önünde ilk defa açılan bir silahı incelemeye başlıyor. Tam kurma kolunu çekerek mekanizmanın içine bakacağı anda, işyerine yeni gelen bir arkadaşı ile selamlaşıp sohbete dalınca bu işi de farkında olmadan ertelemiş oluyor. Çok kısa bir süre sonra, hemen, hemen her avcının gösterdiği doğal bir refleks ile silahı nişan vaziyetinde yüzüne alıp sağa sola doğru gezdirmeye başladığını anlatan arkadaşım “Silahı yüzüme alarak tezgâhın üst noktalarına doğru nişan vaziyetinde gezdiriyordum. Gözüm bir ara toplu olarak duran dürbünlere takıldı, anlatamayacağım bir duygu ile silahı boş duvara çevirip tetiği çektim...”

Büyük bir patlama sesi ile inleyen işyerinde şimdi herkes şaşkındır... işyeri sahibi “Verilmiş sadakamız varmış hiç önemli değil herkese geçmiş olsun” diyerek doğru bir davranış sergilerken, İsmail Eskiduman isimli avcı arkadaşımız bu acı tecrübeyi şimdi bizlerle paylaşarak bir anlamda eğitime katkı koymuş oluyor.

“Paketinden yeni çıkarılmış bir silah nasıl patlamış?” sorusunun cevabı ise şöyle. Kısa bir süre önce aynı silah, bir başkası tarafından tetkik ediliyor ve fişek kapasitesini test için içine gerçek av fişegi konuyor. Bu noktada çok büyük iki yanlışlık yapılıyor. Birincisi, bu kontrolün gerçek dolularla yapılması, ikincisi ise silahın tamamen boşaltıldığının kontrol

edilmemesidir. Daha sonra silah kutulanırken “yeni görünümü bozulmasın” diye son derece özenle yapıştirılarak karton ambalajına konunca yanlışlıklar dizisi de bu şekilde başlamış oluyor.

***

Kırsal alanlardaki trafik levhaları saçma ile, büyük kentlerin çevre yollarındaki levhalar ise tabancalardan çıkan mermiler ile delik deşik edilmiş. Başta büyük kentler olmak üzere bu ülkenin neresine giderseniz gidin, göreceğiniz son derece çirkin ve üzücü manzara üç aşağı beş yukarı budur. Karayolları Genel Müdürlüğü’nün bu levhaların onarılması için her yıl genel bütçeden ayırdığı para ise trilyonlarla ölçülüyor. Bu para ile her yıl, en azından bir veya birkaç okul yaptırılabilir. Neleri kaybettiğimizi görüyor musunuz?

Avcıların, av tezkeresi almadan önce, belirli bir eğitimden geçirilmeleri son derece önemli. Zaman içinde, örneklerle anlatıldığı ölçüde kamu mallarına verilen zararın süratle azaldığını hep birlikte göreceğiz.

Tabanca sahibi olma arzusunda olanlar da zorunlu eğitimden geçirilmelidir. İçeriği özellikle genel anlamda “güvenlik ve kamu mallarına zarar vermeme” hususlarını kapsayabilir.